Ч. 37 (13.582). Львів, неділя 11. лютого 1934. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Четвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Що буде з навчанням української мови у школах Буковини?

Чернівецька „Рада" (ч. 5. з 4. ц. м.) повідомляє, що дирекції шкіл на Буковині дістали тепер, серед року, наказ від ревізорату переробити поділ годин згідно з аналітичною програмою науки. Іншими словами: **навчання української мови знову не буде в аналітичній програмі, а тільки як надобовязковий предмет.** Тому „Рада" питає: Невже це та розвязка шкільної справи для українців, яку заповідали панове з ліберальної партії?

Б. комуністичному послові Мондокові грозить кара смерти у „раю".

По вістках комуністичних газет в СРСР арештували комуністичного посла до чехословацького парляменту із Закарпаття Івана Мондока разом з жінкою. Обоїм грозить кара смерти. Причина арештування Мондока невідома, але нема сумніву, що це арештування, як і десятки тисяч інших, стоїть у звязку з нагінкою на „контрреволюціонерів із партійним білетом комуніста в кишені." — Зазначуємо, що Іван Мондок був основником комуністичної партії на Закарпатті і редактором її органу в українській мові „Карпатська Правда."

Після французької революти.

ЗАГАЛЬНЕ ВТИХОМИРЕННЯ.

ПАРИЖ, 9. II. ПАТ. Розворушення, яке панувало в останніх днях, зачинає притихати. Сильні поліційні стежі на головних місцях, де розгрівалися бурхливі події, не звідомляють про нові інциденти. Тільки на великих бульварах сліднє ще схвилювання. На основі офіціяльних даних у днях 6. і 7. ц. м. підчас заворушень на вулицях Парижа згинуло 12 осіб. Часописи приймають це число з недовірюванням.

Похорон жертв відбудеться коштом міста у вівторок. Щоб оминути маніфестацій, похорон кожної жертви відбудеться окремо.

ХТО УВІЙДЕ ДО НОВОГО КАБІНЕТУ?

ПАРИЖ, 9. II. ПАТ. На засіданні групи соц.-радикалів Еріо заявив, що Думерґ, бажаючи осягнути порозуміння всіх партій, хоче запросити Леона Блюма до участи в кабінеті. „Еко де Парі" припускає, що крім трьох бувших премієрів: Барту, Еріота і Тардіє до кабінету Думерґа увійде якесь число фахівців. Часопис висловлює назвище маршала Петена, фінансового експерта французького уряду Ріста, та директора залізниць Дотрі.

ДОПОМОГА ЖЕРТВАМ ДЕМОНСТРАЦІЇ.

ПАРИЖ, 9. II. ПАТ. Депутовані з групи республіканської федерації рішили зложити внесення з домаганням, щоби держава прийшла з допомогою вдовам і сиротам по вбитих підчас демонстрацій 6. ц. м.

ПОЛИЧНИК ДЛЯ ДАЛЯДІЄРА.

ПАРИЖ, 9. II. ПАТ. Предсідник адміністраційної ради дому здоровля для поліції вислав до б. премієра Далядієра письмо, в якому дякує за добрий намір, яким кермувався, жертвуючи суму 50.000 франків від уряду в користь дому здоровля, однак повідомив б. премієра, що з огляду на те, що цей дар був би звязаний з трагічною памятю останніх подій, дім здоровля не може приняти жертвованої суми.

Австрійські пляни і скарги.

ВІДЕНЬ, 9. 2. ПАТ. Канцлер Дольфус заявив перед угорськими журналістами, що ситуація австрійського уряду ніколи не була така сильна, як тепер. Я певний, говорив Дольфус, що вдасться нам перевести реформу конституції на становій основі. Над новим проектом конституції працюємо інтензивно. Задумуємо ввести наперед конституцію переходову, опісля дефінітивну. Уряд постарається вдержати спокій в австрійській републиці.

ЛЬОНДОН, 9. 2. ПАТ. Бюро Райтера повідомляє, що австрійський посол у Льондоні передав учора у Форін Офіс низку документів нелеґального встрявання Німеччини у внутрішні справи Австрії. На основі тих документів австрійський уряд задумує оперти свою скаргу до Союзу Народів. Райтер додає, що австрійські документи не предложено ще секретаріятові Союзу Народів.

Тайні маґазини зброї в Австрії.

Австрійська поліція викрила в кількох місцевостях тайні маґазини зброї та муніції, влаштовані розвязаною соц.-демократичною орґанізацією Шуцбундом. В часі ревізії знайшла кріси і скоростріли, ручні гранати, муніцію та запаси вибухових матеріялів. Сконфісковано 1.000 бомб, з яких одна могла висадити в повітря цілий будинок, а всі разом знищити цілу дільницю Відня. Арештовано кількох провідників Шуцбунду, що призналися почасти до вини. Крім того переведено ревізію в будинку „Арбайтер Цтґ." та інших осідках соціял-демократів.

Австро-угорське порозуміння.

БУДАПЕШТ, 8. 2. ПАТ. Сьогодні вранці закінчилися австро-угорські переговори. В год. 11. доложено комунікат, який стверджує, що австрійські та угорські державні мужі обговорили вчора й сьогодні всі справи, які торкалися обох країв. Вислідом тих розмов було ствердження на обосторонне вдоволення згідности поглядів у тих справах. Рішено продовжувати дотеперішню політику, що дала вже вдоволяючі успіхи, корисні для обох держав.

ВИДУМАВ ІНТЕРВІЮ З ПАПОЮ.

Парискій „Інтрансіжан" помістив інтервю свого співробітника з папою. В інтервю сказано м. і., що папа осудив націоналізм. Тепер виявилося, що кореспондент узагалі не мав інтервю з папою, а був у папи лише з іншими паломниками, яких папа благословив, одначе нічого не говорив.

Wyciąg z protokułu wspólnego Posiedzenia niejawnego Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako przewodniczący, S. O. M. Młynarski i Dr. Locker, jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 24. czasopisma Diło z daty Lwów, dnia 29/1 1934 do Sygn. VI. I. Pr. 61/34 na posiedzeniu niejawnem w dniu 26 stycznia 1934 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie, postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 27/1 1934 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma Diło Nr. 24 z daty Lwów, dnia 29/1 1934 zawierającego w artykule p. t.: 1). „Polszcza maje nowu i t. d." w ustępie od słów "Prystojnyj..." do słów „Ce bula..." do słów „chwyłyn." od słów „Z nowoho.." do słów „w pole" i od słów „Sztuczka.." do słów „klubowi B. B." 2). „Jak B. B. pryjniało i t. d." od słów „krim toho..." do słów „spraw". 3). „Rozdacza literaturnych i t. d." od słów „Kinczyw" do słów „granaty" znamiona występku ad 1). z art. 170 k. k. ad 2). z art. 93 §. 1. k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl §. 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862 Dzpp Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu ad 1). i 2). Przez tendencyjne naświetlanie atmosfery towarzyszącej uchwalaniu konstytucji, oraz komentowanie sposobu przeprowadzenia tej uchwały wywołać niepokój publiczny, ad 3). propagować hasła separatystyczne dążące do oderwania części ziem od Państwa Polskiego. Według §§ 487, 489, 493 pk oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący W. Medyński w. r. Protokulant J. Babiński w. r. Za zgodność Janowicz st. sekretarz.

Мін. Бек їде до Москви.

Львів, 9. лютого 1934.

Кілька днів тому на сенатській комісії закордонних справ, міністер закордонних справ Польщі полк. Бек заповів, що вседовзі матиме нагоду підтримати особисто звязки з совітським урядом. Нині ця загальникова заповідь приймає вже конкретні форми: устійнена вже дата подорожі на 13. цього місяця (відома річ — „тринацятка“ це щасливе число маршала!). Одночасно польські ґазети щораз повніші звісток про відгуки, які та подорож уже нині викликує за кордоном.

Офіціяльно називається, що міністр Бек має формально-куртуазійний характер ревізити за відвідини, які свого часу польському урядові склав ще нещасний Чічерін. Є це теж, мовляв, вислід конкретних запросин, з якими в грудні мин. року Літвінов звернувся до мін. Бека за посередництвом польського посла Лукасевича. Цей формально-куртуазійний офіціяльний характер подорожі п. Бека уможливлює польській дипльоматії з одного боку заперечувати, наче би річ ішла тут про якусь особливу політичну подію та спеціяльну маніфестацію польсько-совітської привязни, — з другого боку факт подорожі може бути безумовно використаний для паралізування поголосок про антисовітський характер польсько-німецького пакту.

Знаменито передає настрої вулиці, яка кожний такий крок роздуває до значіння епохальної події та не вміє розмежовувати політику від тактики, париський бульварний інформаційний щоденник „Ле Котідієн“: „Подорож мін. Бека до Москви набирає в нинішніх обставинах виїмково великого міжнар. значіння. Польсько-німецький пакт не вживати у своїх взаєминах сили, був у деяких колах інтерпретований як познака початку нової політичної орієнтації Польщі. Варшава — так говорено — знову віддалюється від Москви, щоби наблизитись до Берліна. Одначе совітська преса не проявила ніякого занепокоєння чи невдоволення, обмежовуючись до заяви, що очікує від Польщі офіціяльної інтерпретації пакту, заки висловиться у тій справі. Офіціяльна візита польського міністра закордонних справ у Москві є запереченням тих поголосок і означує, що Польща задумує континуувати свою політику зближення з Росією“...

Очевидно, що передовсім совітські чинники використають нагоду для підкреслювання перед цілим світом, в яких то прегарних сусідських взаєминах живе комуністична держава з найближчою капіталістичною державою, яким безглуздям є посуджувати Совіти в імперіялізмі і яку коротковору політику ведуть ті держави, які занедбують добрі взаємини з сов. урядом. Нема сумніву, що мін. Бека витатимуть скрізь почесними сотнями червоної армії, оркестра гратиме польський національно-державний гимн наперемінну з Інтернаціоналом, назустріч вийдуть найвищі совітські достойники, а в самій Москві перший міністр закордонних справ европейської держави, що відвідає червону столицю, зазнає княжого прийому...

А проте весь той шум не повинен закривати факту, що витворилась вже у польській політиці постійна система: кожний зовнішній прояв наближення до Совітів негайно ослаблювати якимось проявом заближення до Німеччини — і навпаки. Можна би з калєндарною точністю устійнити черговість авдієнцій пп. Мольткого й Овсєєнка на вул. Вєржбовій та в Бельведері та черговість комунікатів і заяв. Тому, що польсько-німецький пакт був такою „бомбою“, яка заглушила всі попередні, не можна її гуку ослабити ніякою слабшою другою „бомбою“ як — подорож міністра до Москви. Але ця подорож не перекреслює зовсім події попередньої, так само, як зовсім не виключає аналогічної подорожі того самого чи іншого польського достойника в найближчій будуччині — до Берліна.

Треба признати, що це тактика дуже зручна. Це гра на дві сторони, без ніякого зобовязання монопольної привязни. Очевидно ґеоґрафічна ситуація Польщі, її будучі розвоєві шляхи та хід міжнародніх подій не дозволяють втримати привязнь у нинішніх її формах супроти обох сусідів — на вічні часи. Приходять в історії переломові моменти, в яких — треба вибирати. Далекосяжність і мудрість політичної думки полягає саме з тим моментом рахуватись і завздалегідь до нього готовитись. Але робити цього при згуках барабанів не можна, не можна теж бігти поперед подій. Важка ситуація Польщі тому, що з обидвома своїми сусідами має силу історичних прецедентів, які спонукують до — обережности.

Тому, будучи обєктивними, годі дивуватися, що польська дипльоматія так маскує тактичними ходами справжні цілі своєї державної політики, що люди починають перемішувати цілі з засобами, сутню політику з тактичними маневрами.

І тому, — хоч подорож мін. Бека до Москви напевне скріпить совітофільські тенденції москвофільської польської вулиці і всіх „руссних людей“, то проте далеко вона ще не є доказом, що вибираючи поміж Берліном і Москвою Варшава вже нині рішуче вибрала Москву.

Як запобігти безробіттю в нашому краю?

СВОЄРІДНІ ОБСТАВИНИ І ПРИЧИНИ.

Безробіття серед українців не є викликане тими самими причинами, що в інших високопромислово розвинених краях. Воно має своєрідний характер, томуто і лікувати його треба інакше як безробіття Америки, Німеччини і т. п.

Там є велика надпродукція інтеліґенції та надпродукція ріжного рода витворів фабричних і землеплодів. У нас не можна навіть говорити про масовий брак праці, а тільки про загальну нужду, про дуже низький життєвий рівень, дуже низькі життєві вимоги. На селі у нас мало або і нічого не змінилося. Селянин, як працював так і працює, часто аж за богато, але без позитивних вислідів. Наче муха в павутинні сіпається на всі сторони, а вкінці безрадний попадає в апатію, вірний народній приповідці: „Не тратьте куме сил, спускайтеся на дно.“

Безробітна т. зв. патентова інтеліґенція працює подекуди в кооперативах та „Просвітах“, не заробляючи навіть на скромний прожиток.

Боротьбу з безробіттям і піднесення добробуту треба поставити в тісний звязок з такими чинниками:

1) Піднесення хліборобства, 2) ріжного роду кооперація, 3) кооперативний промисл, 4) приватний промисл, 5) приватне купецтво, 6) ремесло.

Підставою нашого народу є хліборобство. Воно стоїть далеко позаду інших народів. Розвій нашого хліборобства спинили головно страшенне низькі ціни земних продуктів, дуже великі оплати, врешті надто розхилені ножиці між сільсько-господарськими продуктами, продуктами скартелізованими та змонополізованими.

Згадані причини від нас незалежні і тому в нинішних обставинах ми на їх зміну не маємо впливу. Не можемо перевести також більших реформ, потрібних до раціонального ведення господарства як парцеляція, комасація, меліоризація та осягнути догідних кредитів на найконечніші інвестиції. Зате можемо зробити те, що в даних обставинах можливе.

СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКА ПРОДУКЦІЯ.

Якби ми розпоряджали вірною статистикою, переконались би, що сільсько-господарська продукція, а особливо земельна продукція впала у нас в останніх роках на 30 проц. Причини? Зростаюча байдужність і за мала свідомість фахового господарювання у змінених умовинах. Наслідки страшні. Хоча ціни хлібового збіжа дуже низькі, більша частина нашого населення голодує. Голодують і на їжі ощаджують ті, що повинні мати хліба подостатком. Не мають його, бо земля не дістала того, що їй належиться, вродила зі стратою насіння, а коли і ліпше зародила, то продали його за безцін тоді, коли ще росло, або зараз по зборі.

Праця „Сільського Господаря“ нині дуже тяжка, але не безнадійна, бо все таки пробиває тверду шкаралупу особливо в ділянках в нас мало дотепер доцінюваних, як садівництво, пасічництво, огородництво, шовківництво і т. п.

„Сільський Господар“, не маючи ані повної спромоги, ані потрібних матеріяльних засобів, не може вивести нашого сільського господарства відразу на належний шлях. Але при змінених методах праці можна зробити дуже багато. Коли би ми мали змогу створити бодай одно зразкове господарство в повіті, де би всі найновіші досягнення можна оглядати на практиці (а не з описів, яких дуже часто селянин не розуміє), тоді сільські господарства

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 11. ЛЮТОГО 1934.

С. ГАВРИЛЮК.

У ПАРИЖІ.

Париж... звичайне слово з пяти букв, а в дійсності місто повне контрастів і краси. Високі будівлі, широкі бульвари, лукові мости, величезний рух самоходів, ріжнобарвне людське муравлище. Перші хвилини побуту розсівають вас та бентежать: перед очима миготять раз-у-раз нові та невидані обєкти, аркади, бальконы, кольомни, бльоки бетону, афіші, біжутерія, представники всіх рас та націй.

Словом: ви в модернім Вавилоні. З сутінками місто залите барвистими світлами-реклямами. Рух трохи вспокоюється. Мешканці виходять на прохід оглядати вітрини, розлізаються по каварнях, кінах, театрах та по підрядних барах, цвіте розпуста, морфія та опій. Бульвар Сен-Мішель у цю пору повний студентів. Поруч будівля знаної Сорбони, то і не диво, що це студентське корсо.

Ось сильно збудований мурин веде якусь „мадмуазель“ під руку; нерідко побачите цілунки та міцні обійми посеред хідників. На терасах каварень, що їх тут безліч, маса елеґантних мужчин і жінок. На бульварі Сен-Мішель одною з дуже гарних каварень є Капуляда. Ввійдете в середину і ваші очі осліпить ряд високих срібних самоварів, що ловлять у своє зеркало всі колірі окруження, червону нагортку мурина, продавця папіросів, білі чарки, та стінні фрески... самі жіночі акти. За лядою дві товсті та білолиці дами змітають монету до шуфляди; біля мене два семіти приплескують рукою чорняву парижанку, що за кожним разом сміється порожним сміхом. Життя тут надто свобідне та розгнуздане і це дивує вас.

Богами тут Мамона, Арс і Секс, а на кінці їх походу Нудьга та Порожнеча. „Ванітас“ великих змеханізованих міст. Тут люди багаті, спокійні за своє завтра; там галаслива юрба продавців дрібних річей порозкладала свої столи при хідниках та красномовно заохочує купувати вічні пера, гребінці, олівці, зеркальця. Тут вуличні малярі порозвішували свої образи при мурах, та сидять коло них мовчки, без слова.

Вночі йдіть оглядати нічні ефекти Парижа. Він надзвичайно богатий у світляні прикраси. Не згадуючи ріжнобарвних реклям, що миготять з кожного метра мурів, захопить вас освітлення „Мулен Руж“ (Червоного Млина): чарівне враження робить „Пляс де ля Конкорд“ зі славним єгипетським обеліском та освіченими водограями. Та понад усе захоплює нас ілюмінація Айфлевої вежі фабрикантом авт Сітроеном. Зиріться на мур Сени. Міст Інвалідів малюється темними арками над поверхнею лискучої води, що міниться ріжнобарвними рефлексами світел, а над усім освітлені контури Айфля. На вежі побачите нічю на віддаль кільометрів світляний годинник з червоними вказівками, потім зіркату прикрасу, електричний водограй, а далі слово „Сітроен“.

Париж уночі і вдень залитий масами „етранжерів“. Вони на бульварах, вони по нічних льокалях, у Люврі, у Люксембурґу, вони у всіх вищих школах. „Чи не притемниться в цій їзвалі французька індивідуальність?“ спитаєте. Зовсім ні! Всі вони учні у великій школі французької культури. А від французів можна багато дечого навчитися. У них легкість та ясність вислову, леткий ґалійський гумор субтельний артистичний смак. В політиці зручність, получена з великим почуттям реалізму. Французи свідомі своєї вищости і звідси їхне мале зацікавлення чужими цивілізаціями та іншими народами. Француз вірить, що в його літературі, мистецтві та історії є все, що вартісне. І такими побачите французів на бульварах Парижа, поважних, розумілих, з чорними, живими очима, що обсервують.

Чиж не бути їм гордими? Прочитайте кілька творів їх письменства, запізнайтеся з їх легким стилем, що сотні літ шліфувався в товариськім життю королівського двора та париських сальонів, а вкінці зробіть кілька проходів по Метрополії, огляньте ґрафіку, різьбу, малярство в Люврі та Люксембурґу, архітектуру Парижа і Ви зачнете подивляти французів. Пізнаєте, що Париж є і на довгі часи залишиться духовою школою Европи, Меккою мистецького світа. І не диво бо Париж місто краси.

(Докінчення буде.)

розвинулись би у скорому темпі. При зрості продукції зросла би потреба рук до праці, а тим самим наше сільське безробіття на деякий час ослабло би.

КООПЕРАТОР МУСИТЬ БУТИ ЧЕСНИЙ.

Друга справа це кооперація. Хоч по війні вона в нас скоро розбудувала ся, одначе не сповняє вона ще на селах свого великого завдання.

Розвій поодинокої кооперативи залежить від управних органів себто від управи і надзірної ради. Як знаю сільські відносини, то при виборі попадають туди часто люди, які з ріжних причин кооперативного діла далеко не поведуть. Треба, щоби в кожній місцевості був фаховець управитель, який поставив би в селі кооперативу якслід. Заробив би не тільки на себе, але і приніс би користь громаді. Відповідно поставлена кооператива вказувала би дорогу до ріжних досі не опанованих ділянок і дала би заняття багатьом фаховим робітникам. Одно застереження, що працьовники мусіли би бути люди характерні, без огляду на їх шкільну освіту, щоб приносили користь не шкоду. Український промисл, кооперативний і приватний, ставить у нас перші кроки: місця до праці в ньому досить.

ЗАНЕДБАНИЙ ПРОМИСЛ І БЕЗРАДНА ІНТЕЛІГЕНЦІЯ.

Коли воно так, а не інакше, то головна причина тому, що промислова ділянка за мало в нас пропагована. Наші господарські, фінансові та кооперативні установи повинні підшукувати найкращих фаховців, створити нашу промислову раду, яка не тільки ріжними способами пропагувала би справу ріжного промислу, але також вказувала би де і в якій околиці який рід промислу треба закладати — підшукавши до нього фахових людей, організувати власний капітал і т. п. Живчик нашого народнього організму почав би битись тоді чимраз живіше. Багато людей хоче до чогось взятися, але не знає до чого і як, який потрібний кошт, так, що на охоті все кінчиться.

В більших і менших містах, навіть в містечках наше приватне купецтво має велике поле до попису. Приватне наше купецтво мусить бути дуже солідне і розумне, бо тільки з такими прикметами можна видержати конкуренцію інших фахових купців; а що має довкола українських сільських покупців, мало би всі дані зовсім опанувати наше місто.

В підмогу нашому українському купецтву має прийти наш ремісник. Ремісники наші незорганізовані, тому не можна знати чого є за багато, чого за мало та не може успішно обороняти своїх інтересів. Все таки ще й нині, в тих дуже тяжких часах, деякі роди ремесла поплатні та дають змогу ремісникові заробити на прожиток.

Треба ствердити великий брак ріжного роду фахових людей, яких фахи можнаб прикласти до нинішних обставин. У нас ніхто не передбачав тих обставин і фабрикували ми інтелігенцію за старими плянами так, що нині вона каліка і не може в нічому дати собі ради.

Микола Кузьмин.

—o—

Нова екзекуційна процедура.

Від 1. ц. м. обовязує розпорядок ради міністрів, що вводить зміни в дотеперішні приписи про екзекуційну процедуру скарбових органів. Розпорядок постановляє, що службові й емеритальні пенсії, посольські і сенаторські дієти та всякі ренти підлягають екзекуції в пятій частині, якщо не перевищують 1.200 зол. місячно. Колиж зобовязаний дістає вищу місячну пенсію, екзекуції підлягає ще й половина цілої надвишки. Доходи обчисляються разом з іншими додатками і вартістю доходів у натурі, але після потручення податків і емеритальних та інших оплат. Сума зарібків у висоті 100 зол. місячно є все вільна від екзекуції.

Розпорядок скорочує на 5 днів речинець, коли приступається до екзекуції після доручення упімнення. Досі екзекуція наступала до 14 днів, тепер може наступити в 9 днях після доручення упімнення. Оплати за упімнення і видатки в екзекуційнім поступованні скарбової влади покоїть сам віритель, якщо годі стягнути їх від довжника. Скарбовий уряд може зажадати від вірителя зачету за покриття передбачених екзекуційних видатків. Цей припис має велике значіння для самоврядних і обезпечевних установ, які екзекуцію своїх належитостей мусять доручувати скарбовим урядам.

Міська господарка на Волині.

Волинь, 6 II. 1934.

Кожний голос української незалежної преси про шкідливість виеліміновування громадянства в ділянках суспільної господарки, освіти та виховання мас, а також віддавання всього цього життя в руки перелетного елементу з призначення — уважають на Волині за нельояльність, а навіть за ворохобство.

Життя щоденними фактами доказує, що голоси української преси про ріжні аномалії волинського життя завжди узасаднені й далекозорі. Проте навіть тоді, коли польська преса й місцева влада стверджують передбачуване нами лихо, наші остерігаючі голоси й надалі беруть легковажно, а навіть вороже.

Одначе інтереси місцевого населення змушують нас і надалі алярмувати громадську опінію, особливо в справах міської господарки. І тим сильніше алярмувати, що за нездарність чи помилки тих певнівських волинських „господарів“ відповідатиме своєю кишенею місцеве населення.

Деякі приклади.

Ковель, де колись панував ославлений Барченко, як алярмують уже й польські часописи, „опинився в ситуації без виходу“. Заборження міста сьогодні сягає 2.9000.000 зол., а короткоречинцеві зобовязання 780.000 зол.

Щоб відтяжити місто від боргів, керманичі Ковля найшли дуже „простий“ спосіб: продати державному скарбові будинок гімназії, який у свій час магістрат малим коштом перебрав з українських рук п. Пирогової. Та виявилося, що „права“ міста на цей будинок для скарбу є сумнівні.

Щоби рятувати Ковель від банкроцтва, воєвідський уряд за допомогою спеціяльного делегата міністерства скарбу виробив новий плян санації: дволітню мораторію, позичку з позичково-допомогового фонду і... боніфікату вірителів, отже плян, який звичайно застосовують у випадках банкроцтва. Здійснення цього пляну буде залежати від рішення міжміністерської комісії для санації самоуправних фінансів.

Та й тут є одно „але“.

Але борги сплатити таки треба, хочаб і частинно збоніфіковані. Винайдено й на це „простий спосіб“ — продати міські землі, що є у вічній аренді.

Може й рацію має той польський часопис, який сказав, що положення Ковля без виходу, якщо не вважати за вихід — втрачення всього міського майна й долю жебрака.

А тепер столиця Волині — Луцьк. Її фінансовий стан покищо до широкого загалу не дійшов. Проте сам факт призначення „економічним інспектором“ магістрату начальника слідчого відділу воєвідського уряду п. Василевського говорить за те, що й фінанси Луцька теж вимагають санації.

Інші міста Волині доведені до такого самого чи подібного стану. Розуміється, вину за цей стан принято складати не на керманичів міст, а на кризу, не на нові засади міського „самоврядування“, яке ведуть „самі“ призначені чи вказані згори керманичі, а на непередбачені обставини.

Знавці самоуправних справ, що колись працювали в міських управах, в один голос заявляють, що міста Волині будуть доведені до повного банкроцтва, втрати нерухомостей і непосильного задовження, якщо не будуть привернені тут вільні вибори, а керма містами не перейде з рук перелетних „фахівців“ у руки самого населення.

Senex (Не-Той.)

Вчителька бє дітей

за „Слава Ісусу Христу“.

До відома п. куратора Л. Ш. О. у Львові і п. міністра віроісповідань і освіти.

У селі Рожиська над Збручем, повіт Скалат, тернопільського воєвідства, була учителькою у шк. р. 1932/33 у місцевій народній школі 25-літня Емілія Бурчинська, родом з Товмача, тепер учителька в Качанівці, скалатського повіту. Рожиська — село з українською людністю і очевидно дітвора у місцевій школі також українська. Парохом Рожиськ є о. Прокіп Слободян, що як душпастир учнів у місцевій школі учив науки релігії. Учителька Бурчинська є не тільки загорілою польською шовіністкою, але й трималась таких „педагогічних“ метод, що часто побивала дітей і то прилюдно у шкільній салі. Головно попадала вона в нечувану лють, коли хтось зі шкільної дітвори поздоровив її по українськи словами „Слава Ісусу Христу“. Заборонила також українським дітям, яких є найбільше у школі, **молитися по українськи і тричі хреститися,** зате наказуючи їм молитися по польськи і хреститися тільки раз, а не тричі. Рівночасно підбурювала українську шкільну дітвору проти о. Прокопа Слободяна, кажучи, що дітвора має лише її слухати у школі, а не священика.

Батьки шкільних дітей, довідавшися про таку поведінку учительки, що стоїть у розріз з основами педагогіки і нарушує людське, національне і релігійне достоїнство дітвори, жалілися нераз перед о. Слободяном на учительку Бурчинську. Жалілися також перед ним і самі українські шкільні діти. Чуючи такі зажалення і від батьків і від дітей, о. Слободян вважав своїм обовязком звернути увагу п-і Бурчинської на її невідповідну і нелицюючу з повагою учительки поведінку зі шкільною дітворою, тим більше, що її поведінка і зазив, щоби діти не слухали його, підкопує його власну повагу як священика і вчителя релігії. Характеризуючи поведінку згаданої учительки, о. Слободян сказав, що тими методами учителька може причинитися до поширення більшовизму між шкільною дітворою, бо не треба забувати, що Рожиська лежать на самому Збручі.

Учителька Бурчинська не тільки не змінила своєї поведінки, але ще запізвала о. Слободяна до городського суду в Скалаті за її зневагу в часі урядування зі ст. 132 § 1 к. к. Обвинувачений о. Слободян на розправі в Скалаті 24 квітня м. р. боронився тим, що не сказав до Бурчинської в осені 1932 р. в школі в Рожиськах слів з донесення „пані ширить більшовизм“, але інші слова, в сенсі критики її поведінки з дітьми в школі за поздоровлення „Слава Ісусу Христу“ і за те, що діти трикратно хрестяться, а на ствердження правдивости своєї оборони покликав як свідків цілий ряд шкільних дітей. Суд в Скалаті (суддя д-р Вовчук) не взяв під увагу тих внесків і засудив о. Прокопа Слободяна на грошеву кару 15 зол. Функціонар прокуратури вніс апеляцію і суд окружний в Тернополі (віцепрезес д-р Вендриховський) змінив присуд на розправі 7. вересня 1933 до ч. II Ка 175/33 і засудив о. Слободяна на кару одномісячного безоглядного арешту. Цей присуд вже правосильний.

Крім того вчителька Бурчинська внесла проти о. Слободяна до городського суду в Скалаті карне донесення про образу чести зі ст. 255 § 1. карного кодексу за те, що на судовій розправі в Скалаті дня 26. квітня 1933. у своїй обороні висловився під адресою приватної обвинительки, що вона вчить дітей не слухати родичів і священика. Переведено розправу до III. кд 261/33 (суддя д-р Волчук) і суд знову поминув доказ правди, жертвований оборонцем д-ром Мельником, і засудив о. Слободяна за проступок зі ст. 255 § 1. к. к. на кару вісімтижневого арешту з відложенням кари на пять літ, на 50 золотих гривни і на кошти процесу.

Проти того присуду вніс посол д-р Степан Баран іменем о. Слободяна апеляцію до окружного суду в Тернополі ч. II ка 309/33, жадаючи перевести доказ з переслухання свідків-школярів на ствердження факту, що учителька Бурчинська дійсно била у шкільній салі публично в лице в осені 1932 р. в школі в Рожиськах за те, що поздоровляли її словами „Слава Ісусу Христу“ і приказувала їм молитися по польськи. У звязку з цим оборонець пригадав, що текст шкільної молитви, уложений римо-катол. епископатом Польщі та введений в життя розпорядком міністерства віроісповідань і освіти з 28. серпня 1920 до ч. 19.803/1, а на терені кураторії львівської шкільної округи обіжником з 6. серпня 1932 р. до ч. O-1168/32 на підставі виразної постанови згаданого обіжника відноситься *тільки до дітей римо-кат обряду.*

Окружний суд в Тернополі допустив доказ зі свідків, наведені в апеляції д-ра Барана на оборону обв. о. Слободяна, що учителька Бурчинська била в школі в лице школярів за те, що поздоровляли її словами „Слава Ісусу Христу“ і карала за те, що трикратно хрестилися. Поданих в апеляції свідків переслухано в городському суді в Скалаті в дорозі реквізиції в днях 7. і 9. грудня 1933. до ч. Кпс 208/33. І так свідок Іван Фенц, літ 11, візнав, що коли в осені 1932 виходив зі шкільної салі по скінченні науки і коли на салі були ще шкільні діти, поздоровив чемно учительку Бурчинську „Слава Ісусу Христу“, учителька прискочила до нього і вдарила його за це сильно кулаком в лице. Рівнож і сві-

док Маріян Галоха, літ 11, зізнав в суді, що і його вчителька Бурчинська в осені 1932 р. в школі у Рожиськах в приявї шкільних дітей вдарила кулаком в лице, коли виходячи зі салі поздоровив її чемно словами „Слава Ісусу Христу". А коли в три дні опісля той сам свідок виходив по науці зі шкільної салі і поздоровив учительку Бурчинську тими самими словами „Слава Ісусу Христу", вона його тоді задержала на одну годину у шкільному карцері, кажучи йому виразно, що карає його за те, що поздоровляє її „Слава Ісусу Христу" — а не — як вона хоче — словами „Похвальони бонд Христус". Свідок Анна Джула, літ 11, зізнала в суді, що коли в осені 1932 р. в школі в Рожиськах при молитві, яку хтось з учнів відмовляв по польськи, вона перехрестилася тричі, згідно з постановами свого обряду, учителька Бурчинська за кару приказала її держати до гори обі руки цілу годину без перерви.

Так зізнали свідки і їх зізнання відчитано на апеляційній розправі в Тернополі дня 30. січня ц. р., на котрій були приявні приватна обвинителька і обвинувачений о. Слободян в товаристві оборонця д-ра Барана. Предсідник розправи віцепрезес д-р Вендриховський запропонував приватній обвинительці угодове полагодження справи, що вона відкинула і зажадала покарання обвинуваченого. Оголошено присуд окружного суду, котрим затверджено присуд городського суду в Скалаті.

ЦІКАВІ ВОЛИНСЬКІ ПРОЦЕСИ.

Справа луцького собору. Як ми в свій час повідомляли, в луцькому окружному суді відбулася розправа з позиву римо-катол. курії проти православної консисторії за ревіндикацію луцького собору. З огляду на те, що в Найвищому Суді мали розглядати аналогічну справу, оборона з боку консисторії просила відложити розправу до рішення Найвищого Суду, мотивуючи свою просьбу тим, що подібні справи не підлягають судові, а адміністративній владі наслідком відомого розпорядження ґенерального комісаря східних земель з 1919 р., постановою якого собор віддано православним. Рішення суду було справді відложене на кілька днів, після чого суд постановив справу продовжувати й перевести допит свідків з огляду на їхній старший вік і можливість смерти. Отак справа собору тягнеться далі.

Спірний будинок у Луцьку. Будинок, в якому міститься воєвідський уряд, 11 літ був предметом судового спору між урядом і маґістратом. Справа пройшла всі судові інстанції і нарешті опинилася в Найвищому Суді, який признав право на той будинок маґістратові. Але українське громадянство повинно було цікавити щось інше, а саме: що воно властиво теж мало деякі права на той будинок, бо побудований він був не за міські гроші. На жаль, ніхто цією справою не зайнявся. Таксамо, як тепер наказна рада Братства на чолі з урядовим комісарем п. Масловим нічого не робить, щоби вернути Братству будинок біля собору, який захопив маґістрат у свої руки. Мабуть, тим панам не личить заступатися за майно українського народу.

Процес родини Радзівілів. Перед кількома тижнями в луцькому окружному суді велася розправа з позову родини Радзівілів до Олицької ординації, що находиться нині в руках Януша Радзівіла, посла до сойму з ББ. Позов виточив родич Януша, Олександер Фердинанд, який весь час перебував в Австрії. На розправі вирпнули моменти політичного характеру. Фердинанд був нелеґальним сином Домініка, який був ворогом Росії і приятелем Австрії. І сталося так, що австрійський уряд затвердив усиновлення Фердинанда Домініком; зате російський цар у 1912 р. в признанні прав Фердинандові відмовив. Отут і є отой політичний момент: тодішній пращур Януша Радзівіла був російським угодовцем і саме йому віддано олицьку ординацію. Оборона дочки Фердинанда (він помер) цей політичний момент не завагалася підкреслити. Після двотижневої розправи позов Марії Ольги Радзівілової, дочки Фердинанда, на суму 15 міліонів зол. суд відхилив. Таким робом Януш Радзівіл остався власником велеканського маєтку, завдячуючи його прихильності царської влади до його предків!

—o—

Маємо расову українку.

Великі студентські вечерниці.

Реклама не прибільшила тих вечерниць, що заповідалися атракційними і зуміли дати гостям веселу, цілонічну безжурну розривку. У кількох комнатах „Бесіди" й „Нар. Дому" при звуках двох орхестр плили цілу ніч мельодії сентиментального танґа й весело-крикливих фокстротів. Гостей зійшлося багато, переважно студентська молодь; старшого громадянства було дуже мало. Кульмінаційною точкою вечерниць був вибір королевої карнавалу; вибрали п. Куку Гвоздецьку та її „дами двору": п. Ліду Соколовську і Дарку Федаківну, при чому вибраним вручили нагороди. П. Гвоздецька дістала різьбу жінки п. А. Коверка від концерну „Українська Преса", п. Соколовська футро з тхора фірми „Хром", а п. Федаківна касету косметичних виробів від сальону „Distinction". Незалежно від того окреме жюрі під проводом п. Єндика вибрало тип расової українки; голоси впали на п. Марію Чижович, яка дістала в нагороду шовкову вишивану блюзочку з „Кооперативи Укр. Нар. Мистецтво", різьблене й інкрустоване зеркало від кооперативи „Гуцульщина" й такуж дорогу касету від „Союзного Базару".

Врешті проф. В. Залозецький проголосив вислід конкурсу на найкращу — водночас найскромнішу і недорогу сукню, яку мала п. Наталя Чолій (з отоману, темно-бронзової краски, шитої на мат, а прибрану на блискучо). В нагороду дістала п. Чолій купон на безплатну сукню в „Труді" з робітні п-і Е. Олесницької.

Крім цього виріжнено такіж невибагливі, зате гарні сукні пань: Волошин, Олени Папановської, Ірини Котович і Мері Рогожи. Найкращу й найдорожчу заразом сукню мала п. Ірина Шухевич і їй признали першенство за неї (з яснофіолетної тафти з великим білим ковніром „боа").

Гості весело оплескували виріжнені пані, головно п. Чижович за тип расової українки, мала справжню овацію.

Словом ті вечерниці одні з найкращих у карнавалі. Шкода тільки, що не гуляли ніодного національного танку, ба навіть традиційну коломийку призабули.

Провід вечерниць спочивав у руках панів: Т. Витвицького, Б. Кравцева й І. Сосенка, що подбали за добру орґанізацію забави і добрий настрій.

Евген Ткачук.

НЕ ЗАБУДЬТЕ ПРИГАДАТИ СЕБЕ КУПУЮЧІЙ ПУБЛИЦІ.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 11. ЛЮТОГО 1934.

М. ГАЛУЩИНСЬКИЙ 19

З Українськими Січовими Стрільцями.

СПОМИНИ З РР. 1914—1915.

Закиди Б. У. супроти полк. Моллика. — Наступ російської армії. — Тривожні вісти.

З того всього зложив я звіт Б. У., яка мала багато закинути полк. Молликові. Наскільки собі пригадую, навіть хотіли мені доручити деякі закиди, які я мав би був передати просто полк. М. Одначе я на це не згодився, лише заявив, що це вже справа голови Б. У. До чого головно ті закиди відносилися, не тямлю добре. Знаю лише, що найважнішою точкою було те, що полк. Моллик мусить признати, що верховною і рішаючою владою над УСС є тільки Б. У. і вона має надавати напрям, а не полк. Моллик. Що і визначене, обмежене число добровольців не подобалося Б. У., певна річ Одначе я старався зараз ввести в життя те, що полк. Моллик мені поручив. Велів проти спротиву Б. У. і невдоволення (зрештою оправданого) добровольців забрати призначені нам верндлі, бо виходив з тої точки погляду, що ліпша всяка зброя, як ніяка. А надто став укладати лісту старшин і підстаршин, які мали бути предложені до іменування. Це була незвичайно трудна справа. Моя позиція була ясна, так бодай мені на око виглядало. Але що робити з „Ген. Штабом"? Адже вічно не будуть тревати наради, вічно не буде займати нашої уваги і запрятувати наших голов справа шапок, соломи і т. д. На мою думку, щоб создати поодинокі кадри поодиноким членам „Г. Штабу" — ніхто не згодився. Вийшло таке, що я мусів шукати кандидатів на старшинські степені серед добровольців поза резервовими старшинами і поназначувати на курінних таких людей, які при війську були що-найвище четарями, а деяких навіть таких, що й не були командантами роїв. Звязані з тим станом річи ріжні події, які особисто для мене прикрі по нинішній день і які лишили по собі до цієї пори у мене немилий посмак. А вже що для деяких одиниць було це дуже прикре й неприємне, не дасться хіба заперечити. Напр. з недостачі відповідних кандидатів на старшинський степень, і то штабовий, мусів я предложити на курінного (майор — командант баталіону) д. Е. Коника. Вже в короткім часі, бо в кілька днів, зійшов він на команданта сотні (компанії — капітан), а остаточно в місяці вересні став четарем (цуґ — поручник — ляйтнант). Що така нічим незаслужена деґрадація, як з другої сторони — як це пізніше покажеться — нічим незаслужені аванси, не причинялася до дисципліни в УСС, до товариського пожиття, до приємности служби серед добровольців, хіба кожний це признає. Ще раз заявляю, що для мене особисто було це одною з найнеприємніших річей, а чейже мусів я це рішати, давати на це свою згоду. Іншого виходу не було. А причиною цього було мале число стрільців, і зрештою присутність серед добровольців рез. старшин та аспірантів веліла всі вищі степені надати тим останнім.

До виконання предложеного поділу на кадри не прийшло зовсім. Російські війська стали наступати цілою стихійною силою на Східну Галичину і займати скорим темпом один повіт за другим. Що днини, ба навіть що години, надходили алярмуючі вісти й запити, що робити із зібраними в поодиноких місцях добровольцями і куди вони мають їхати. Очі їх усіх — а радше їх провідників звернені на Львів, а тут і у Львові ситуація ставала непевною і не вказувала на те, щоби було добре добровольців спроваджувати до Львова. З Тернополя приїхав проф. Яцкевич з великим відділом, таксамо із Золочева приїхав поважніший відділ, а всі до Львова. Все те утрудняло поділ на формації у Львові і надання присутнім уже тут добровольцям виду військових відділів. Всякі проби якогось устійнення, не то вже роботи, ставали просто неможливі. З тривожними вістями про наступ російських військ приїхали делеґати з Рогатина, повідомляючи надто про те, що місцева влада робить великі трудноші у дозволі виїзду добровольцям із загроженого міста. А вже просто дива привезли із собою проф. Коссак, орґанізатор добровольців із Чорткова і д-р Новаковський з Бородчан. Перший виїхав, а радше вийшов з Чорткова під градом російських куль. У той спосіб мусіли неозброєні добровольці як череда овець іти аж до Станиславова, скриватися перед ворожими стежами, наражені на неймовірні труди, без їди, без спромоги відпочинку. Тому треба було конечне вислати когось до Станиславова, щоби там збирав усіх добровольців, переняв на себе їх заступництво перед владою, обняв команду та чекав на дальші прикази. Станиславів мав стати тепер головною кадрою для південної частини Галичини. Але й той стан не тревав довго, бо ніяка сила не могла стримати наступу російських військ, тому треба було подумати над тим, як дальше повести справу, щоби не вводити дальшого замішання, навпаки, ввести якийсь лад у той хаос. Хто був тим висланим до Станиславова, не тямлю добре, імовірно був це Е. Коник, а опісля пор. Семен Ґорук, який прийшов від залізничого охоронного відділу зі Снятина, один із найсимпатичніших і найідейніших старшин серед УСС.

(Далі буде)

—o—

Цікава анкета.

Голоси визначних українців про унійну ідею серед словян.

Великий чеський католицький щоденник „Lidové Listy" у своєму різдвяному числі ц. р. помістив цікаву анкету на тему: **„Релігія й унійна ідея є підкладом словянської взаїмности і єдности".** У цій анкеті взяли участь визначні духовні і світські представники ріжних словянських народів.

На першому місці бачимо лист **Екск. Митрополита Андрія,** в якому м. ін. находимо ось такі думки:

„Те, що є правдою для кожної одиниці, ми повинні відносити і до всіх людських громад, почавши від родини і скінчивши народами й державами. Богом дана й обявлена релігія наближуватиме ці колективи до себе в тій мірі, як їх члени будуть чистим серцем приймати релігію і підуть за її приписами й заповідями. Так само і зі словянськими народами. Оскільки ці народи респектуватимуть у щоденному житті релігійні засади, оскільки християнський і католицький світогляд стане вихідною точкою і підставою для провідників словянських народів, для їхньої інтелігенції, фільософів і письменників, і головно оскільки в їх житті проявиться християнська любов ближнього — в міру того вони будуть зближуватися, а словянська взаїмність стане що далі все тривкіша, глибша і певніша".

Зпоміж українців забрав голос у цій анкеті ще **о. ректор д-р Й. Сліпий,** який особливо підкреслив вагу велеградського уніоністичного руху та висловив думку, що релігійне зєднання є одиноким правильним шляхом, який веде до взаїмного порозуміння між словянськими народами. Бож спільнота походження усіх словян не є вже тепер тим чинником, який зумів би перемогти великі національні та політичні спори між ріжними словянськими народами.

З українського життя у Львові.

Просфора Парохіяльної Ради в Замарстинові.

В неділю 4. лютня ц. р. в год. 5. відбулася просфора, яку влаштувала гр.-кат. Парохіяльна Рада в Замарстинові в домівці читальні „Просвіти". Не зважаючи на протиакцію позазамарстинівців, прибуло на просфору багато, бо 106 парохіян. Посвячення просфори довершив **о. д-р Іван Озимкевич** у присутности **оо. Івана Новосада й Антона Каштанюка.** Повитальну промову виголосив **о. Каштанюк,** бажаючи парохіянам всього добра. Опісля о. **Новосад** згадав ті часи, як по відступі українців зі Львова він відправляв Службу Божу в каплиці у читальні серед смутку і страху парохіян, старців, що відійшли вже від нас, і дітей, які тепер виросли на зрілих громадян. **О. д-р Озимкевич,** теперішній духовник, побажав громадянам Замарстинова, щоби вже цього року вдалось їм збудувати свою церковцю, в якій могли би без перешкоди вислухувати Богослужень. Бо лише в той спосіб відтяжать читальняний будинок, в якім досі міститься каплиця. **П. Коць,** як член Парохіяльної Ради, пояснив присутнім, що дарована громадою площа застрягла в бюрах маґістрату міста Львова і годі її дістати в посідання. Тому Парох. Рада задумує тимчасово поставити каплицю на купленім ґрунті при вул. Вербовій і Кайзера. Подав також до відома громадян, що Митрополича Консисторія письмом з 15. травня 1933 до ч. 5426/6 дала дозвіл перенести деревляну церковцю з Клепарова до Замарстинова під тою умовиною, що коли в Замарстинові стане мурована церква або каплиця, то Митрополича Консисторія цю деревляну церковцю перенесе туди, де буде уважати за за потрібне. Саме тепер з весною — говорив бесідник — прийде пора забрати церковцю з середини клепарівської мурованої церкви і перенести її на власну церковну площу в Замарстинові. Тому наша черга зложити фонд, щоб робота могла бути скінчена в короткім часі. Від нас залежить, аби наша пекуча потреба була заспокоєна якнайскорше. Опісля забрав голос п. **Іван Польовий,** голова Парохіяльної Ради, що просив присутніх, аби не відмовляли помочи, як Рада пішле до них людей збирати датки на перенесення церковці. На пущену в рух тацу зібрано 20.12 зол., що разом із надвишкою з просфори дало 34.28 зол. доходу. Настрій був щирий і приязний, бо всі громадяни відчувають велику потребу церкви на Замарстинові, куди до того щораз-то більше наших людей переселюється. В 6. годині свято вже скінчилося, бо в 7. год. в тій салі читальні мала початися амат. вистава.

Учасник.

ЗНАЙТЕ, ЩО НА „ПРОСВІТІ" ВИРОСЛА ВСЯ НАША НАЦІОНАЛЬНА СИЛА!

З природи й техніки.

НОВЕ ЧИСЛО „ТЕХНІЧНИХ ВІСТЕЙ".

1. число „Т. В." за січень 1934 р. приносить статтю інж. *Ю. Величка* про електричні виміри. Подані у ній підсумки електростатичних, електромаґнетних і практичних одиниць. Воно придасться нині кожному, хто займається електротехнікою. У другій статті подає інж. *Ю. Крохмалюк* методи виробу „боєвих ґазів", а саме: сліпучих, подразливих, удушливих та їдких. Третя стаття „Думки на часі" інж. *А. Мілянича* реєструє здобутки українських інжинірів у ділянці розбудови українського промислу у минулому році та подає пляни на майбутнє (організація „Промислового Банку", співпраця інжинірів-техніків з інжинірами-торговельниками тощо). Число доповнюють реферати та науково-технічний, технічно-господарський і організаційний огляди. Відмітити треба у технічно-господарському огляді замітку „За розбудову краєвої продукції", де подані невикористані ще нами досі ділянки продукції і торговлі, в організаційному огляді програму „Промислового Банку".

Свято 25-літнього ювилею „Українського Технічного Товариства" відбудеться 1. і 2. квітня ц. р.

50-ЛІТТЯ ВІДКРИТТЯ БАЦИЛЯ ХОЛЄРИ.

2. лютого ц. р. минуло 50 літ від хвилини, коли німецький дослідник Роберт Кох повідомив німецький уряд, що відкритий ним заразень, є бацилем холєри.

У вересні 1883 р. вибрався Роберт Кох враз зі своїми асистентами Ґафкім і Фішером до Олександрії в Єгипті, щоби розслідити там на місці у грецькім шпиталі причини холєри. Одначе довший час він не міг нічого ствердити. Щойно пізніше найшов Кох у деяких місцях кишок хорого на холєру чоловіка бацилі. Вони були подібні до бацилів, які він бачив давно передтим на куснику кишки, присланім йому з Індії від хорого на холєру. Заки ще Кох міг дійти до остаточного висновку, холєра в Єгипті вигасла і Кох мусів їхати до Калькути, де ще холєра шаліла. Туди саме прибув він 11. грудня 1883 р і знов заобсервував подібні бацилі. Після довгих дослідів, які виявили, що згадані бацилі виступають тільки у хорих на холєру і зникають з їх вилікуванням, відкрив він 2. лютого 1884 р. заразня холєри.

СТОЛІТТЯ НАРОДЖЕННЯ МЕНДЕЛЄЄВА.

8. лютого 1834 р. народився у Тобольську на Сибірі великий російський дослідник Дмитро Іванович Менделєєв. Його великою заслугою було створення періодичного складу хемічних первнів.

У цім первіснім складі первні стояли в той спосіб, що водня (найлекшого первня з атомовим тягарем 1) не брали під увагу, зате всі інші відомі тоді первні порядкували згідно з їх зростаючим атомовим тягарем. Виявилося при тім, що завсіди після 7 первнів приходив осьмий зі зовсім подібними хемічними прикметами до першого. Нпр. перші сім первнів (після водня) були: літ, бериль, бор, уголь, азот, кисень, флюор. Восьмим первнем був сод, що був зовсім подібний до першого первня, себто літу, девятий первень маґн був подібний до 2. первня берилю і т. д. Таким робом Менделєєв запримітив між первнями „періоду" по 7 первнів, а ці „періоди" допомогли упорядкувати первні у „ґрупи", в яких були приміщені хемічно до себе подібні первні.

Розуміється що такий первісний розклад первнів мав похибки (м. ін. у цім розкладі не можна було ніяким робом примістити первнів званих „рідкими землями") і прірви. Ці прірви торкалися первнів, яких ще не відкрили. І тут Менделєєв передбачив найважніші прикмети невідкритих ще первнів. Ще за свого життя Менделєєв переконався, що його розклад був доцільний: саме відкрили тоді 3 нові первні: скандій, ґалій і ґерманій, які далися примістити у прірвах таблиці Менделєєва. Пізніше відкриті „шляхотні" ґази дали нову, додаткову „ґрупу" у таблиці Менделєєва.

Слід тут завважити, що нинішня атомістика прийняла таблицю Менделєєва з невиками змінами.

ПЕРЕВІРЮЮТЬ ТЕОРІЮ РЕЛЯТИВНОСТИ.

Найважнішим висновком загальної теорії релятивности Айнштайна є те, що світляний промінь зірки, переходячи близько сонця, повинен збочити дещо зі своєї дороги внаслідок ділання ґравітаційного поля сонця. Згаданий відхил можемо обсервувати тільки підчас повної затьми сонця, бо тільки тоді сонячні промені не перешкоджають обсервувати звізд, що находяться на фотоґрафії неба близько сонця. Звичайно обсервації згаданого відхилу роблять так, що фотоґрафують положення даної звізди підчас затьми сонця та порівнюють з положенням тої самої зірки, сфотоґрафованої в ночі підчас неприсутности сонця. Якщо відхил істнує, положення зірок на обох фотоґрафічних плитах мусить дещо ріжнитися від себе.

Щоби цей висновок загальної теорії релятивности перевірити, астрономи вже кілька разів виправлялися у ріжні околиці світа, щоби там без перешкод обсервувати затьми сонця і поробити вдатні фотоґрафії. Одначе поміри всіх експедиций дали на відхил світляного проміння, що перебігає безпосередньо біля берега сонця, вартість на 25 відсотків більшу від вартости передбаченої теорією.

І цього року теж вибралися англійські, американські та російські астрономи на японськім кружляку „Касуґа" на острів Морльок. Цей острів належить до островів Каролінів, положених на північ від Австралії. Панує там вічне літо і експедиція вибралася туди, щоб якнайвиґідніше обсервувати повну затьму сонця, що буде там видна 14. лютого ц. р. Експедицію приготовили дуже дбайливо тому, що повна затьма сонця буде там тревати тільки 2 мінути і 6 секунд. Весь науковий світ нетерпеливо очікує вислідів цієї експедиції.

МАРКОНІ ПОЧЕСНИМ ДОКТОРОМ КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

Славний італійський радіотехнік Марконі перебував з кінцем м. р. у Злучених Державах Півн. Америки. Переїзджаючи через Шікаґо, прибув він до Савт Бенд у стейті Індіяна на запрошення тамошнього католицького університету. Тут після величавого привяття, яке зготовили йому професори та три тисячі студентів, передали йому у великій авлі університету диплом почесного доктора у приявї католицького епископа Ноля з Форт Вайну (теж стейту Індіяна), який звеличав заслуги Марконія для науки і техніки.

ПАРОВІ АВТОБУСИ.

Одно із західньо-німецьких комунікаційних товариств віддало до публичного вжитку ще у листопаді м. р. паровий автобус. У порівнанні з уживаними досі автобусами, що їх порушують бензинові мотори, паровий автобус значно лекше обслужити. Фахівці ворожать йому гарне майбутнє.

НОВІ ЛЕТИ У СТРАТОСФЕРУ.

Американець Рідж хоче летіти цієї весни у стратосферу у відкритім коші. Англієць Гальдан, професор фільософії зладив для нього спеціяльний одяг з ґуми, що має йому вможливити штучне віддихання навіть на висоті 30 кільометрів над землею. Обсерватор буде міг зовсім свобідно порушуватися та робити ріжні поміри при помочі відповідних приладів. Завданням лету будуть досліди над космічними проміннями. Також з Америки повідомляють, що управа американського військового летунства хоче будувати разом з Ґеоґрафічним Товариством З. Д. П. А. бальон-велитень. Він має полетіти на 24 кільометри високо та привезти звідтам зразки повітря. Керманичем бальону буде майор Кеплер, відомий фаховець летунства, обсерватором капітан Стеверс.

НАЙСТАРШЕ ВИНО.

Найстарше вино з римських часів найшли у Німеччині. А саме це вино було у пляшці біля місцевости Дапфінґ, недалеко Донаверт у Баварії. Проф. Цан ствердив, що скло пляшки походить з 1. століття після Христа.

А. Л.

НЕ РОБІТЬ КРИВДИ СВОЇМ ЧЛЕНАМ!

Установа, що не передплачує „Діла" для своїх членів, робить їм найбільшу кривду, бо позбавляє їх інформацій точних, основних і з першого джерела. Тому всі читальні, кооперативи, кружки „Р. Ш." й інші народні установи повинні залбонувати „Діло" для своїх членів.

З СОЙМУ.

ВАРШАВА, 9. 2. ПАТ Сьогодні почав сойм подрібно дискутувати над буджетом мін. хліборобства. Реферував пос. Стройновський, стверджуючи, що добру хліборобську політику Польщі підірвала знижка цін на всесвітніх ринках. В дискусії промовляв теж пос. Тершаковець, що жалівся на замалу допомогу українському селянству й апелював за харчеву допомогою для голодуючої Гуцульщини та пос. Гривнак

—o—

ДУМЕРҐ УТВОРИВ УРЯД.

ПАРИЖ, 9. 2. ПАТ. В год. 14.30 Думерґ утворив уряд. Склад його такий: президент ради міністрів, без теки, Ґастон Думерґ, віцепремієр і міністр справедливости Шерон, внутрішні справи Саро, фінанси та буджет Мартен, закордонні справи Барту, народня оборона маршал Петен, маринарка Тардіє, летунство ген. Денель, освіта Берто, праця Маркет, прилюдні роботи Флянден, торговля та почта Еріо, платні та прилюдне здоровля Марен, кольонії Ляваль.

—o—

ГУРАҐАН НАД ІТАЛІЄЮ.

ДЖЕРАЧЕ МАРІНА, 9. 2. ПАТ. (Калябрія-Італія). Після сильних дощів, зірвався нагальний гураґан, що знищив околиці міста та наробив великих шкід і жертв у людях. Сотні домів стоять без дахів. Гураґан мав таку силу, що повикидав дахи кілька кільометрів за місто, вирвав кілька тисяч оливних дерев і порозкидав їх по полях. В оселі Сідерно Суперіоре гураґан знищив зовсім дві загороди, вбив дві особи й кілька поранив. Підчас гураґану впав град, завеликий з голубині яйця, що знищив усі яринні городи. Шкоди доходять до кількох мілїонів лір.

—o—

ЧЕСЬКА КОРОНА ПАДЕ?

ПРАГА, 9. 2. ПАТ. За вістками часописів в понеділок 12. ц. м. має рада міністрів ухвалити новий господарський плян. Його основа — зірвати з дефляційною господаркою. Як говорять, в межах пляну будуть видані доручення, що мають на меті обнизити вартість чеської корони за 20 відс.

Львівський опир бороняться...

Слідство проти Цибульського добігає до кінця.

За останні дні слідство проти відомого вбивника Шеффівної, Цибульського, не принесло нічого нового. Цибульського переслухує слідчий суддя, а він бороняться по давньому: Всипав їй отруту до горівки, бо не здавав собі справи з наслідків цього, був пяний, опісля ж, коли побачив трупа, жахнувся, витверезів і бажаючи позбутись його, порубав на шматки. В тюрмі Цибульський поводиться спокійно, їсть і спить як нормальна людина а від наглого суду бороняться свідомо тим, що був двічі ранений шрапнелем у голову і хворий на люес у третій стадії. На питання, чому не виніс голови й рук вбитої, відповідає Ц. постійно, що хотів їх спалити, але в цьому перешкаджали йому поліцаї, які постійно крутилися біля будки. Свого вчинку Ц. не жаліє, мотивуючи тим, що якби був здавав собі справу зі свого вчинку, був би його не робив. Обтяжує теж Ц. Колодія, впевняючи, що той був у часі, як він рубав ногу вбитої сокирою, у нього в будці.

В пятницю ранком відбулася на місці злочину льокальна візія. Цибульський спокійно оповідав і демонстрував подробиці злочину та показував поліції й судовим урядникам, ... розкидати шматки тіла Шеффівної. Візії приглядалися товпи людей.

Чимало здивування викликав факт, що недалеко кіоску найдено кістку, в якій лікарі пізнали кістку людської ноги, а трохи дальше шмат людського мяса. Цибульський вияснює, що це мабуть затягнули туди і мясо і кість собаки. Багато коментарів про ментальність злочинця дає вістка, що в 9-літнього сина Цибульського найдено рукавиці вбитої. Виявилося, що ще в понеділок був цей синок біля кіоску батька злочинця і просив купити йому черевики. Цибульський висварив дитину, а коли вона розплакана відходила, дав їй рукавиці, кажучи, що їх забув хтось з покупців. Товаришки вбитої пізнали в цих рукавицях власність Шеффівної.

Остання вістка каже, що вуличні дівчата Львова вирішили на свій кошт поховати вбиту товаришку й почали вже для цього між собою збірку. Висилали вже від себе делеґацію до суду, щоби той видав її тлінні останки й дозволив похоронити їх на одному з львівських кладовищ. Як поставиться до цього суд — невідомо. (—)

НОВИНКИ

— **Концерти колядок** відспівають: дня 11. лютого ц. р. в год. 12. в полудне в **церкві св. Юра** архикатедральний хор під проводом дир. .. Охримовича, а в год. 5.30 вечором в церкві **ОО. Василіян** при вул. Жовківській хор Василіянської церкви.

— **Викладова саля у Львові за 400.000 зол.** Дня 8. ц. м. посвячено на львівськім університеті коллеґіюм максімум, викладову салю, збудовану в подвірю посоймової палати між вул. Маршалківською і Костюшка. Є це найбільша і наймодерніше виінована викладова саля в Польщі на 560 місць, розміщених в амфітеатрі та на бальконі, обведенім кругом салі. Денне освітлення має саля з бічних вікон і з гори, штучне світло теж рівномірно розділене на всю салю. Саля огріта парою, вентильована очищеним повітрям; при щільно виповненій салі припадає 16 куб. метрів свіжого повітря на кожного слухача. В салю вбудовано кінову операторню. Крім цього уладжено при салі гардеробу та інші бічні убікації. Під салею в високих сутеринах приміщені студентські спортові організації. Зовнішне уладження салі в модерному стилі, просте, солідне, акустика знаменита. Коштувала вона гарні гроші: 425.000 золотих.

— **Політичні процеси.** Перед трибуналом присяжних суддів у Львові відповідав Яцко Федунько, кравець з Журавки пов. Рава Руська, під замітом належання до ОУН і діяльности згідно з вказівками тієї організації. На основі рішення присяжних дістав 8 місяців вязниці.— Той сам трибунал засудив на рік вязниці 19-літного Ізака Сеґаля за комуністичну діяльність.

— **Відбудова 7.000 км. доріг.** Міністерство шляхів заповідає цього року будову доріг на суму 36 і пів міл. зол. Сума буде покрита частинно з кредитів фонду праці та інвестиційного фонду, а частинно довжніми скриптами державного дорогового фнду. Плян передбачує будову тільки 206 км. нових шос, а поза тим буде направа і консервація 7 тисяч км. давних доріг.

— **Влом до церкви св. Пятниць у Львові.** Мин. ночі вломалися до церкви св. Пятниць при вул. Жовківській невідомі злочинці, що розбивши кивот, забрали 3 позолочені чаші та хрест, вартости 1000 зол. Злочинці поломали крім цього монстранцію й залишили її на місці та зневажили Найсв. Тайни. Хто зробив це святотатство — невідомо, але сьогодні в церкві нема навіть при чому відправити богослуження і громадяни роблять збірку на чашу.

— **Згоріли дві жінки.** В домі Степана Мазана в Камінці Волоській пов. Рава Руська 58-літна Марія Мазан і 60-літна її кревна Ксеня Балута напалили на ніч в печі, щоби раненько взятись до печення хліба на весілля. Зморені сном обі жінки заснули біля печі, а тимчасом від вогню занявся комин і незабаром цілий дім ставув у вогні. Від хати занялася стайня і шопа. Побудилися сусіди і почали рятувати будинки, зовсім забувши на дві жінки, які згоріли на вуголь. Згорів теж кінь у стайні.

— **Львівська хроніка.** Арештовано Григорія Вендиса з Лисинич, що хотів вибрати гроші з Міської Каси Ощадности на основі чужої книжочки. — На Левандівці хотіла отруїтися 23-літна Станислава Коткевич, заживши якоїсь отруї. — Арештовано Сал. Дойтшера, що повідомив фальшиво поліцію про обікражу його склепу при вул. Сонячній,з якого він сам сховав товари.

— **За образу на сцені.** У варшавському театрі „Комедія" грають від кількох тижнів песу Слонімського „Родина". Автор занявся між іншим особою відомого більшовицького публіциста Радека, що був торік у Польщі, та робить у песі натяки на його матір, що живе постійно в Тарнові. Словами автора п. Радекова образилася і виступила проти нього на судову дорогу. Справа викликує заінтересування в правничих і літературних колах.

— **Жертва пожежі.** В часі пожежі, що вибухла в загороді Мих. Вислицького в Жураках пов. Надвірна, попеклися господар, його жінка й 8-літна донька, наслідком чого дитина вмерла, а родичів у тяжкому стані відставлено до шпиталю. Згоріла хата, стодола, стайня і весь живий та мертвий інвентар.

— **Сьогоднішні дівчата.** У Варшаві арештували 17-літню Н. Дарицьку з Познаня, що перед кількома тижнями здефравдувала 2.770 зол. в одній познанській фабриці меблів. Вона була там бухгальтеркою і вибравши гроші фірми з банку, більше в бюрі не показалася. Поїхала до Варшави, винаймила дві елеґантно умебльовані кімнати і розпочала веселе життя. Арештована зізнала перед слідчим суддею, що зробила це під впливом прочитаної повісти. Її відіслано під ескортою до Познаня.

Преса — це нині найпевніша зброя у змаганнях народу. Тому кожний український громадянин повинен стати передплатником „Діла".

— **Краєва хроніка.** В Станиславові застрайкувало 20 робітників у гарбарні С. Мелькера. — На весіллі в Боянці пов. Жовква у господаря Мик. Василька парубки Антін Борек і Степан Недзьвецький закололи на смерть ножами Володимира Голдона і добровільно зголосилися на поліції. — На полях біля Калинова пов. Самбір знайшли трупа невідомої, коло 35-літної жінки, мабуть жебрачки.

— **Тайна одного постерунку.** Перед варшавським судом почалася розправа проти цілої обсади постерунку у Прушкові, тобто ст. прод. Комроровського, пшод. Просневського і ст. пост. Сухецького, що вже з рік шантажували місцевих купців, вимагали від них хабарів у грошах і товарах, а якщо хто відмовлявся від цього, робили в нього санітарну ревізію, писали протоколи, подавали на кару і т. д. Бувало й так, що після таких „оглядин" Комороський висилав поліцая знову до склепу, де той недвозначно заявляв, що за кількадесять зол. цілу справу можна затушувати або просто кликав на постерунок записаних з 50 золотими. Такі відносини тривали цілий рік, поки про це не заговорила преса й поки трійка не сіла перед обличчя суду. До розправи, що викликує зрозумілу сензацію, покликано кількасот свідків. (—)

— **Ріжні вістки.** Загальне товариство електрики у Берліні звільнило 3000 робітників. — Колишньому альбанському премієрові Фан-Нолі, що досі жив у Спол. Державах як емігрант, дозволили вернути до Альбанії. — На домагання Ватикану німецький уряд видав розпорядок, що закон про стерилізацію не торкається католиків. — У Квебеку пожежа знищила одну із найбільших гостинниць; 16 осіб ранено. — На ленінградських фабриках святкували недавно 10-л. переіменування „Петрограда" на „Ленінград". — В Еспанії дістали амнестію 2 міністри з часів диктатури Прімо де Рівери, що у свій час утікли до Франції. — На підставі останнього закону про зменшення витрат у Спол. Державах позбавили пенсій 486.926 „ветеранів". — У Латвії заборонені всі фашистівські організації. — В Югославії померла в 119 році Олена Димитрієвич, що недавно святкувала 100-ліття свого подружжя; за її домовиною йшов її 123-літний чоловік. — Кількох директорів Трансатлянтійського Лє-тунського Т-ва у Вашинґтоні арештували за розтрату і фальшиві звідомлення, у наслідок яких держава має кількасот мілїонів долярів шкід. В аферу мають бути вмішані Гугер, Ліндберґ і інші визначні особи. — У Варшаві арештували красуню Кельтерову, що ходила на репрезентаційні балі й обкрадала дипльоматів. — В кількох останніх днях привезли пароплави з Европи для американських банків золота на 87.400.000 долярів. — В Клайпеді арештували Наймана і 3 провідника нім. нац.-соц. партії та його співробітників, що форсували гітлерівську акцію в цьому місті й околиці.

✝

о. Стефан Мацюрак

помер 10. січня ц. р. в Пітсбургу, Па, проживши 59 літ.

Заупокійне Богослуження відправиться в середу 14. лютого 1934 р. в катедральній церкві в Перемишлі в год. 8· рано. Син.

— **Звіринець на ліцитації.** Великий звіринець у Дрездені збанкротував і йде на ліцитацію. Величезний парк, де є будинки на 5400 звірів мають велику вартість. Усеж таки ціна, яку дістануть за них, не покриє великих довгів.

— **30 тисяч випадків малярії в Ясах.** Лікарська статистика виказує, що в яському повіті число хорих на малярію, зросло до 30 тисяч випадків. 14 окружних лікарів не можуть собі дати ради й не мають подостатком ліків. Префект повіту обіцяв висушити мочарі, де мноонда) на 50 дол. кари за бійку з поліцаями. Ле-

— **400.000 долярів окупу.** Американський банкир Едвар Бренер у Ст. Поль зложив невідомим бандитам окуп у висоті 400.000 долярів за зворот украденого сина. Енергійні доходження в часі чотирьох тижнів не довели до викриття бандитів. Побоюючись, щоби сина не вбили, батько рішився зложити окуп і дитина справді вернулась додому.

— **Завзята летунка.** Відому летунку Емі Джонсон-Молісон засудив суд у Помбіч (Фльожаться комарі, що розносять цю пошесть. тунка їхала автом незвичайно швидко і коли поліцай дав їй знак, щоби вона звільнила їзду, вона не послухала. Тоді кілька поліцаїв зупинили її, а вона у бійці подряпала одному лице. Молісон виправдувалась, що вважала напасників бандитами, але їй не повірили.

— **Розумний щасливця.** Француз, що виграв на льотерії 5 міліонів фр. купив льос у місті Рубе. Та досі не хоче він виявити свого прізвища. Купив льос у тютюневій крамниці і власник цієї вивісив негайно реклямову табличку, що у нього хтось купив цей щасливий льос. Довкола крамниці зібралася така юрба, що герой уже не міг туди дістатись і вернувся до хати невідомий. Повідомив тільки крамничника телефонічно, що за якийсь час зголоситься. Таку саму заяву післав він до часописів. Хто має 5 міліонів волів инші, щоб бандити про це не знали.

——o——

З концертової салі.

Концерт Зенона Дольницького в Кракові.

Українська Громада в Кракові не часто має нагоду почути своїх концертантів. Перед двома роками співала тут п. Приймова, а цього року, 24. січня, дав концерт п. Зенон Дольницький. Наш знаменитий барітон мав повний успіх. Слухачів було багато, оплесків ще більше, співак не щадив надлатків, яких безнастанно домагалася саля.

Зараз по першій точці (пролог з „Паяців"), кожному ясно стало, що це співак великої міри, справжній оперовий співак високого стилю. Сильний голос, широка, вирівнана скаля, блискуча, несилувана еміссія звуку, бездоганна техніка, а при тім усім живе і тепле чуття, з яким п. Дольницький співає, викликують могутні враження. Програма була дуже ріжномаїтна (від Леонкавалля до Гречанінова), а все ж таки співак відчув і передав стиль кожного автора і кожного твору. Проспівав також дуже гарно 4 українські твори (Січинського й О. Нижанковського).

Тутешня українська громада подякувала п. Дольницькому за ті високомистецькі враження, які він їй дав, на товариських сходинах і — просила його співати. Мистець не відказався, сів до фортепяну, сам собі акомпаніював і співав, здавалося, ще краще, ніж на концерті. Самі українські пісні. А між ними „Чумака". „Ой ходив чумак, сім літ по Дону та не було пригодоньки ніколи йому". Як він тую пісню співав, розказати годі. Це треба було чути. *Л.*

ВІДГУКИ ДНЯ.

Боляк -- коби хоч не хронічний.

Веремія, яка закрутилася на нашім мовнім полі, не втихає. Навпаки, набирає розгону, що є доказом, що ми живемо, але... але.

Що другий письменний чоловік є для себе осібною і одиноко признаною граматикою, словником і стилістичним підручником. Що другий думає, що тільки так як він пише, є добре і так повинен писати навіть той, котрий про себе те саме думає.

А вже про людей, які мали, мають, чи будуть мати щось спільного з граматикою, чи іншою редакцією — вже й не говорю. Тут іде на осібну руку чистка мови, виправа правопису, а головне — наука стилю. Хто почитає з пів року статті, набирає такої ясности у вислові, що годі вже ясніше.

Але досить голослівя.

....„Стояли ми під гнітучою пресією хронічної фінансової кризи, яка не давала нам розвинути крил своєрідної підприємчивости в напрямі поборювання незавидного положення"..

....„Простолінійним шляхом послідовної поведінки добився до дороги зрозуміння ваги великої справи"...

....„Над значінням цієї справи з огляду на найважніше актуальне питання сучасної української проблеми, хочемо призадуматись кількома словами, щоб остаточно висувати найбільшу українську болячку"...

Мовна болячка не є в нас, (на жаль!) найбільша, але направду дуже велика, стидно велика.

А тепер друга сторона медалі — люди хочуть дуже чисто і просто.

Вживали на Руси комічного звороту „з рамени". Промовляв з рамени, виступав з рамени, голосував з рамени і т. п.

Одного дня рамя „зістало скасоване" і з того часу ніхто напевне не знає як.

Тому виходять і такі дивовижі:

„З доручення тов. Сокіл взяв за змаганнях першу нагороду".

Або:

Було слово „через". Через твою злість, через брак грошей, через непорозуміння.

Хтось десь колись бомкнув, що „через" може бути тільки в значінні: „через якийсь час", „через тиждень я до вас прийду" і т. п. москалізми.

І тепер (а не, як дехто: зараз!):

„Завдяки ожеледі зломила собі ногу"...

Ясно, як на долоні, що „завдяки" при ожеледі можна було написати тільки тоді, коли ногу зломила якась багата тітка, а це речення писали одні свояки до других, радіючи, що завдяки зломаній нозі дорога тітуся швидше переставиться на той світ.

Так само можна (але в лапках!):

„Завдяки" тому всьому, що в нас з мовою, стилем і граматикою твориться — учителі рвуть собі рештки волосся на голові. Кураторія зажадала від них останнього слова, бо видає нові підручники.

Я направду цікавий на те останне слово.

Галактіон Чіпка.

——o——

З кіна.

Кіно „Паляс": „ПРИГОДА НА ЛІДО."

Друга з черги австрійська фільма, якій завдяки німецькій версії, оригінальности сюжету й мистецької вартости запевнений цілomісячний успіх, подібно як „Княжні Олександі"." У головній ролі виступає віденський співак Альфред Пікавер, що співає справді чудово і його голос виходить на звуковій стяжці напричуд чисто й мельодійно. Секі Сакаль має цим разом ролю добродушного менаджера, що при кожній нагоді бідкає над утратами, які наводить на його славний співак через те, що замісць виступати з концертами, зашився у глухій дірі, та займається риболовством. Кілька знимок з реґатових перегонів у Венеції справді по мистецьки сфотографовані. Цілість весела і безжурна, а водночас повна сентименту і трагедії залюбленого співака в симпатичній віденці робить дуже миле враження. **с. т.**

——o——

З судової салі.

ЗА ПРОМОВУ У ДНІ 29. ЖОВТНЯ.

Перед львівським судом присяглих під пров. судді окр. радн. Тертіля відбулася розправа проти 38-літнього інж.-землеміра **Василя Гузія** з Любичі Камеральної пов. Рава Руська, обвинуваченого у злочині зі 154 § к. з., якого мав допуститися в день національної жалоби 29. жовтня м. р., виголошуючи промову на протестаційних сходинах села в місцевій читальні. Акт обвинувачення закидав підсудному, що ужив слів „Вся Україна від Дону до Сяну стогне" та накликував боротись за незалежну Україну від Дону до Сяну, тобто відірвати частину территорії від Польщі.

На розправі, в якої ході два свідки прокуратора, поліцаї Дило і Напельський, обтяжили підсудного, зізнавали ще й чотири свідки оборони (трьох селян й одна студентка), які одноголосно ствердили, що підсудний проти Польщі не виступав і говорив тільки про знущання та голод на Україні. Після промови прокуратора, що вимагав засудити обвинуваченого, виголосив з питомою собі вервою промову **обор. д-р Ст. Біляк**, що змалював різко жахливе положення по тому боці Збруча, біль усіх українців світу з приводу нагальної смерти міліонів братів, та заявивши, що за самостійницьку промову ніякий суд не видав ще присуду, доказував, що промова підсудного була тільки частиною великої акції протесту а не накликуванням до боротьби з Польщею.

Після короткої наради присяглі судді заперечили 12 голосами вину підсудного і він вийшов негайно на волю. (в)

ДВА ПРОЦЕСИ ПЕРЕД СУДОМ ПРИСЯГЛИХ У ЛЬВОВІ.

Дня 8. лютого ц. р. відбулися дві характеристичні розправи перед судом присяглих. В першій відповідав молодий, 19-літній хлопець Ізаак Сеґаль за те, що на вулицях Львова розкидав летючки КПЗУ. На питання предсідника Мединського, що його як жида лучить з Західною Україною відповів, що нічого його не лучить і нічого з тим спільного не має. На питання дальші, чому розкидав українські летючки, не вмів дати відповіди. Обвинувачений заперечував взагалі вину, але 3 поліційних аґентів зізнало, що це він розкидав і викрикував антидержавні гасла. Засуджено його, беручи під увагу його молодечий вік, на 1 рік тюрми. Боронив д-р Аксер.

Негайно по нім відповідав Яцко Предко з Журавців, равського повіту, за злочин наліплення відозви на стіні будинку пожежної сторожі, в якій накликував вступати до ОУН, щоб відірвати частину земель від польської держави. Одиноким свідком був постерунковий Станислав Стельмах, який зізнав, що йому про це сказав **конфідент.** На питання оборонця, хто є тим конфідентом, свідок відповів, що один **комуніст** в селі. Дальше питання оборонця, як це погодити ролю комуніста і конфідента ухилив предсідник Мединський. Другим доказом вини мало бути оречення знавця д-ра Обляса, котрий сluханий на розправі зізнав з цілою рішучістю, що автором тої відозви є обвинувачений. Між знавцем та оборонцем розвинулася дуже жива дискусія на тему, чи ґрафольоґія є наукою, чи ні. Відповідь дали присяглі, бо 8 голосами заперечили вину обвинуваченого щодо авторства відозви, а тим самим звільнили від злочину з арт. 154 у. 2 к. п., а тільки 7 голосами затвердили вину з арт. 152 за те, що в тій відозві були образливі слова під адресою польського народу. Трибунал засудив його за це на 8 місяців арешту з почисленням 4-місячної слідчої вязниці. Предсідником трибуналу був радник Мединський, вотували радн. Тертіль і Льокер, обвинувачував прок. Прахтель Моравянський, боронив д-р Лев Ганкевич.

——o——

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Йосиф Нич. Дня 5. II. ц. р. помер у Теребовлі (Сади) просвітянський діяч Нич Йосиф с. Івана. Він належав до гуртка тих, що після війни відновили читальню „Просвіти" на теребовельськім передмістю Сади від Королюхи. Покійний належав до виділу згаданої читальні. З вдячности за його працю влаштувала йому читальня похорони на свій кошт. Помер Йосиф Нич у молодім ще віці і читальня стратила ревного й надійного працівника. В. Й. П.!

о. Степан Мацюрак. В Пітсбургу, Па., помер український католицький священик о. Степан Мацюрак. Похорони відбулися 13. січня рано з церкви св. Івана Хрестителя в С. С. Пітсбургу, Па. Покійний приїхав був до Америки з Перемишля вже після війни. В. Й. П.!

Дописи.

Яворів.

Як працює „Збіжева Кооператива" в Яворові. Цей новий кооперативний твір — „Збіжева Кооператива" має за собою всього 3 місяці істнування. За тих 3 місяці кооператива обєднала 138 членів з уділовим капіталом 423 зол. Крім цього мала кооператива в обороті 1.688·89 зол. чужого капіталу головно кредити із „Задаткового Товариства" в Яворові. Загального обороту мала кооператива досі 11.189·62 зол. Закуплене збіжжя кооператива частинно переменювала, в більшости відпродувала зерном. Багато труднощів мала кооператива з самого початку при підшуканні відповідного магазину. В своїй діяльности стрінулася кооператива зі сильною протиакцією дотеперішних „монополістів" торговлі збіжжям. та осторожною працею членів Управи вдалося забезпечити кооперативу перед можливими ударами. Сьогодні кооператива щораз більше закріплюється і це головно заслуги повній праці членів Управи, які працюють безплатно. Як торговельний чинник кооператива вже тепер має вплив на регуляцію збіжевих цін. Треба тільки, щоби селянство повіту масово вступало в члени і вплачувало свої уділи та стояло в торговельнім звязку тільки зі „Збіжевою Кооперативою". (У. С.)

Теребовля.

Концерт у Слобідці Струсівській. Дня 4. II. н. р. відбувся в салі читальні „Просвіти" у Слобідці Струсівській концерт народніх пісень, що його влаштував хор читальні зі Соколова, підгаєцького повіту. Там є парох о. Гуминський, слобідський родич. Він впродовж 1933 року потрапив збудувати в селі церкву, хоч греко-католиків там тільки мала частина. Хор вивязався гарно зі свого завдання і співав дуже добре. На закінчення заграла орхестра кілька пісень. Дохід призначено на будову церкви.

Починають будову костела в Ласківцях. В селі Ласківцях, тереб. повіту, є трошки римо-католиків. Для них починають саме будову костела. Вже вирівнали площу, де колись була коршма і звозять камінь. Ініціятиву і фінансову поміч дає польська інтелігенція з Теребовлі. Це вже буде 20-тий костел у теребовельськім повіті. Зате українці в Ласківцях, хоч їх величезна більшість, розсварені до краю.

Загальні збори читальні „Просвіти" в Дараховві. Дня 4. II. відбулися загальні збори читальні „Просвіти" в Дараховві. Як делегати філії були: о. Платон Карпінський і урядовець філії. На збори прибуло 120 членів. Читальня має власний дім, аматорський гурток, духу орхестру. Членів було в 1933 р. 387, з того заплатило вкладку 300. При читальні є досить велика бібльотека: 410 томів. Також є діточий відділ бібльотеки. Читальня передплачує 6 часописів. У селі є ще Позичкова Каса, що гарно розвивається і Кружок Сільського Господаря". Провід у культурно-освітній праці веде о. Барановський Юліян, місцевий парох.

УКРАЇНЦІ!
КУПУЙТЕ ТОВАР ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ.

Якщо бажаете жити життям культурної людини, якщо уважаете себе членом европейської сімї народів, то мусите читати щодня газету. Колиж вам за тяжко платити передплату за „Діло" самому, то зложіться до спілки зі своїм сусідом. Тільки не відкладайте тої справи на пізніше, але зараз вишліть передплату!

СПОРТ.

Із закордонного спорту.

Гельсінгфорс. 9. II. ПАТ. Міждержавний боксерський меч між Фінляндією та Швецією скінчився побідою фінляндців 10 : 6.

Рим 9. II. ПАТ. У другій рунді гаківкових змагань за мистецтво світа в Міляні, Швеція побороли Англію 3 : 0 До фіналу війшли дружини Зл. Держав, Канади та Швеції. Четвертого фіналіста дасть додаткова гра між Чехословаччиною та Німеччиною.

Берлін. 9. II. ПАТ. Відомого японського легкоатлета та рекордиста Оду заанґажував німецький легкоатлетичний союз на головного тренера та керманича легкоатлетичної групи, яка приготовляється до Олімпіяди.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Театральний гурток Т-ва „Відродження" у Львові.

Неділя 11. II. год. 6·30 веч. саля „Уль": **„За друзі своя"** В. Товстоноса.

Великий Міський Театр.

Субота 10. II. год. 7·30 веч. „Чоловік, що був четвергом" (Абон. 11).

Неділя 11. II. год. 3·30 попол. „Робінзон Крузо".

Неділя 11. II. год. 7·30 веч. „Чоловік, що був четвергом".

Театр Різнородностей.

Субота 10. II. год. 7·33 веч. „Но, но Нането" (Абон. 11).

Неділя 11. II. год. 3·30 попол. „Моя сестра та я".

Неділя 11. II. год. 7·30 веч. „Но, но, Нането".

Концертове Бюро Тірка:

Неділя 11. II. год. 12 в пол.: Симфонічний концерт під дир. В. Гавсмана.

Понеділок 12. II. Северин Туроль, пявіст.

Кіна.

АДРІЯ: „Пат і Патахон як волоцюги".
АПОЛЬО: „Паприка".
АТЛЯНТІК: „Парада резервістів".
ВАНДА: „Маски д-ра Фуманчу".
КАСІНО: „Буря на світанку".
КОЛІСЕЙ: Фільм „Пісня пісень", ревія „Львів—Стамбул".
КОПЕРНИК: „Катерина Велика" (з Ел. Бергнер) і кольоровий додаток.
МАРУСЕНЬКА: „Катерина Велика" (з Ел. Бергнер) і кольоровий додаток.
МІРАЖ: „12 крісел" (Вл. Бурійн).
МУЗА: „1002-а ніч".
ПАЛЯС: „Пригода на Лідо".
ПАН: „Мата Гарі" й ревія.
ПАСАЖ: „Магараджа" (з Борисом Карловим).
РАЙ: „Під твою охорону" (з Бродзівим, Богдою та Самборським).
ХИМЕРА: „Світ без мужчин".
СТИЛЕВЕ: „Сучасний Робінзон" і ревія зі Стадницківною.
УТІХА: „Кохай мене сьогодні". (Моріс Шевальє).

Закордонне радіо.

Субота, 10. лютого 1934.

Відень (506,8) 12·00, 16·30 Орхестра, хор, 16·55 Концерт, 18·55 „Манон" оп. Массенета. **Братислава** (298,8) 12·35 Концерт, 6·30 Вертеп, 00·20 „Паганіні" оп. Легара, **Кошиці** (269,5) 16·50 „Пісні кохання", **Прага** (470,2) 19·35 Концерт, **Талін** (410,4) Сучасна естонська музика. **Париж** (1714) 13·00 Концерт, 21·00 Легка музика, **Люблянa** (569·3) 20·45 Спів, **Рига** (238,5) 18·30 „Пікова дама" оп. Чайковського. **Кенігсвустергавзен** (1546) 20·10 Весела програма, **Лянгенберг** (455,9) 13·00 Трубна музика, 17·00 Танкова музика, **Мінхен** (405,4) 20·10 „Цвіста лилика" оп. И. Штрауса, **Будапешт** (549,5) 12·05 Спів, 13·30 Легка музика, 18·20 Військ. музика, 20·00 Опера, **Міляно** (368,6) 17·10 Музика, 20·40 Пісоньки, **Рим** (420,8) 20·50 Опера.

Неділя, 11. лютого 1934.

Відень (506,8) 11·20 Симфонічний концерт, 15·30 Камер. музика, спів. 20·05 „Ді гефесельте Фантазі" муз. казка Шуберта, **Братислава** (298,8) 17·30 Поезії та пісоньки, 20·30 Спів, **Кошиці** (269,5) 11·00 Концерт, **Прага** (470,2) 20·50 Симфонічний концерт, **Копенгаген** (255,1) 25·55 „Марта" оп. Фльотова, 21·30 Скрипка. **Лягті** (1796) 17·15 Арфа, **Гільверзум** (1875) 21·40 „Чар вальса" оп. О. Штрауса, **Атльона** (531) 21·45, 22·15, 23·10 Спів, **Білгород** (437,3) 12·05, 13·50, 14·07 Музика пісоньки, 20·30 „Подорож довкола світа" нар. песа Біліцького **Ковно** (1935) 18·50, 20·20 Спів, **Берлін** (356,7) 16·30 Весела програма, **Кенігсвустергавзен** (1546) 12·00, 15·30 Весела музика всіх країн, **Мінхен** (405,4) 17·15 Муз. дрібнички, **Букарешт** (212,6) 20·00 „Ева" оп. Легара, **Бероміностер** (539,6) 20·10 „Дівча з Елізонди" оп. Офенбаха, **Міляно** (368,6) 12·45 Легка музика, 21.00 „Джоконда" оп. Пончієля, **Рим** (420,8) 18·00 Легка музика, 20·15 „І корі деі бельпаеле" (пісмонтські співи), 21·00 „Орфей у пеклі" оп. Офенбаха.

Львівське радіо.

Субота, 10. лютого 1934.

7·00—7·00 Раніш ня авдиція, 12·05, 12·36 Концерт джезу 15·30 Господарські вістки, 15·40 Пісні (Марія Лестуні, сопран), 16·00 Авдиція для хорих, концерт орхестри, 16·40 Лекція фр. мови, 16·55 Легка музика, пісоньки, 17·00 Муз. куток, 18·00 Відчит, 18·20 Музика. спів, 19·15 Всячина, 19·40 19·43 Спортові вістки, 19·55 Сільва рерум, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Пісоньки. (з грам. плит), 20·10 Шопенівський концерт, 20·50 Грам. плита, 21·00 Трансм. з Міляно з театру „Ля Скаля": „Джоконда" оп. Пончієлія, Почт. текн. скринька, Комунікати.

Неділа, 12. лютого 1934.

9·00—9·55 Раніш ня авдиція, 12·03, 14·00 Конкурс лещатарських скоків у Закопаному, 12·15 Муз поранок, спів, 14·20 Балачка для сільських господинь, 12:30 Муз. авдиція, 14·35 Огляд ринків, 14·50 Грам. плити, 15·00 Рільнича скринька, 15·20 Приємна музика з плит, 15·00 Для дітей „В бурштиновому теремі" 16·30 Тіто Шіпа, тенор (грам. плити), 16·45 „Як Войтко телефонував до своєї баби" (підгалянська гумореска), 17·00 Балачка „Одежа відповідна до заняття", 17·30 Нар. музика, 18·00 Авд.: „Вино, їжа та спів", 18·40 Концерт Ерінового хору, 19·00 Польщею до моря, 19·12 Всячина, 20·00 Вечір Легарових творів, орхестра, спів, 21·00 Фейл.: „Запусти", 21·50 На веселій львівській хвилі, 22·15, 22·16 Спортові вістки, 22·25 Легка музика, 23·05 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

У Львові долар у приватних оборотах 5·42.

У Варшаві були такі курси: Льондон 27·15, — Париж 34·92, — Берлін 209·65, Ціріх 171·50. Амстердам 356·70. Нюйорк кабель 5·43 і пів, Нюйорк чеки 5·42. і пів.

Золото: 20 кор. 36·50—37·00, рублі 37·80 до 37·90, франки 35·20—35·50, дукати 20·00 до 20·20, долари 8·96—8·97.

Срібло: 5 кор. 1·65—1·70, фльорени 0·80 до 0·85, рублі 1·30—1·35, корона 0·32 — 0·32 і пів.

Папери: Будівельна поч. 43·50—44·00, Долярівка 53·50—54·00, Інвестиційна пр. 108—109.

Збіжева біржа.

Ціни парітас Підволочиська	від	до
Пшениця двірська	18·50	18·75
Пшениця збірна	17·25	17·50
Жито одноціле	13·75	14·—
Ячмінь на мливо	10·—	10·25
Ціни парітас Львів	від	до
Пшениця двірська	10·75	21·—
Пшениця збірна	19·—	19·25
Жито одноціле	15·10	15·25

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 9. II. масло 2·70, молоко, —·19, сметана —.80, яйця 3·—

Тенденція на масло сильна, на молоко і сметану удержана, на яйця знижкова.

Ціни битої птиці з птахомясарні „Маслосоюзу за 1 кг.:

Рід:	Добірні:	I-а	II-а
Кури молоді на печення	1.65	1.50	1.40
Кури на росіл	1.65	1.50	1.40
Качки	1.55	1.40	1.10
Гуси	1.50	1.30	1.05
Індики	1.80	1.65	1.55
Пантарки за одну штуку		2.50	

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів Ринок 10.